

Przemysław Kasperkiewicz
Biblioteka Główna Politechniki Śląskiej
Filia w Katowicach

Książkowy Mundial na Narodowym. Raport z 9. Warszawskich Targów Książki

„Książka jest potężną bronią.

Bronią przeciwko zachłanności i nietolerancji (...)”

/Małgorzata Szejnert /

Kultura czasu wolnego we współczesnym świecie to temat - rzeka, który doczekał się wielu rozpraw o charakterze naukowym w aspektach pedagogicznym, psychologicznym i socjologicznym. Postępujące wciąż zmiany w przestrzeniach technologicznej, społecznej, kulturowej i ekonomicznej wpływają na to, w jak różny sposób spędzamy czas wolny. Dostrzega się przy tym jego deficytowość, która stwarza realny problem w kwestii optymalnego zarządzania jego budżetem. Internet i szeroko pojęte multimedia zdobywają rzesze aktywnych użytkowników w różnym wieku, zaspokajając ich indywidualne potrzeby i zainteresowania. Jak dowodzą obserwacje i badania, coraz częściej sportową aktywność fizyczną zastępują rozgrywki w wirtualnym świecie gier. Odbijające się w tym roku finały Mistrzostw Świata w piłce nożnej z pewnością (i dobrze!) zgromadzą przed ekranami mediów, także tych interaktywnych, wielu sympatyków. Czy w tych okolicznościach znajdzie się jeszcze czas i miejsce... na (quasi)sportową, intelektualną konkurencję pod nazwą: obcowanie z literaturą? To pytanie co roku powraca przy okazji odbywających się na Stadionie Narodowym Warszawskich Targów Książki. W dniach 17-20 maja br. zorganizowano dziewiątą edycję tego cyklicznego już wydarzenia.

Fot. własna – Stadion Narodowy

Patronat i współpraca

WTK to tradycyjnie wspólne organizacyjne przedsięwzięcie spółek Targi Książki i Murator Expo z honorowym patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy. Ponadto w Komitecie honorowym znaleźli się: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Rzecznik Praw Dziecka Marek Michalak, Polska Akademia Nauk, Biblioteka Narodowa, Instytut

Książki, Mazowsze. Serce Polski i Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy. W tym roku partnerem specjalnym targów były Ambasada Francji i Instytut Francuski. Wydarzeniu patronowały również instytucje i stowarzyszenia branżowe: Polskie Towarzystwo Wydawców Książek, Polska Izba Książki, Stowarzyszenie Księgarzy Polskich, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Izba Księgarstwa Polskiego, Izba Wydawców Prasy, Polska Izba Druku, Porozumienie Wydawców Książki Historycznej, Stowarzyszenie Muzealników Polskich, Stowarzyszenie Pisarzy Polskich, Polska Sekcja iBby, Stowarzyszenie Tłumaczy Literatury, Stowarzyszenie Tłumaczy Polskich, Stowarzyszenie wydawców Katolickich, Stowarzyszenie Autorów ZAiKS, Stowarzyszenie Autorów i Wydawców Copyright Polska, Związek Literatów Polskich, Legalna Kultura, Fundacja Cała Polska Czyta Dzieciom i Koleje Mazowieckie.

Patronatu medialnego udzieliły: Gazeta Wyborcza, Książki (Wydawca), Magazyn Literacki Książki, Biblioteka Analiz, Wyspa, Polska Agencja Prasowa, serwisy: Lubimy Czytać.pl, Granice.pl, Rynek Książki.pl i Książka.net.pl; Wydawca, Publio, Poradnik Zdrowie, MMama, Moje Mieszkanie, M jak Mieszkanie i Dobre Wnętrze. W medialną współpracę zaangażowały się również: Super Express, Stolica, Charaktery, Bibliotekarz, Poradnik Bibliotekarza, Forum Akademickie, Świat Druku i Śląscy Blogerzy Książkowi.

Współpracy w zakresie informacyjnym podjęły się Biblioteka Publiczna Stołecznego Miasta Warszawy i Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego. W organizację określonych kategorii wydarzeń aktywnie włączyły się: portal informacyjno rozrywkowy Czas Dzieci.pl i Festiwal Literatury dla Dzieci (imprezy towarzyszące dla najmłodszych), Stowarzyszenie Twórców Contur i Polskie Stowarzyszenie Komiksowe (Festiwal Komiksowa Warszawa), Magazyn Literacko-Kryminalny Pocisk (strefa kryminału), Nowa Fantastyka (strefa fantastyki) oraz Górski Magazyn Sportowy Góry (strefa kultury górskiej).

Inauguracja i laury

Podczas oficjalnej ceremonii otwarcia WTK głos zabrali: prezes Zarządu Targi Książki sp. z o.o. Rafał Skąpski, dyrektor Warszawskich Targów Książki i Prezes Zarządu Murator Expo sp. z o.o. Jacek Oryl, podsekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego dr Magdalena Gawin, Ambasador Francji w Polsce Pierre Lévy i Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy Hanna Gronkiewicz-Waltz. Zwieńczeniem inauguracji było wręczenie prestiżowych nagród. Polska Izba Książki uhonorowała osoby aktywnie promujące książkę i czytelnictwo tytułami Przyjaciela Książki. Otrzymali je: wicedyrektor Departamentu Własności Intelektualnej i Mediów Maciej Dydo, prezes sieci kawiarni Cafe Nero Adam Ringer oraz dziennikarz i analityk związany z branżą wydawniczą Łukasz Gołębiowski. Nagrodę Sezonu Wydawniczo-Księgarskiego Ikar 2018 dla najlepszego twórcy otrzymała uznana autorka literackich reportaży Małgorzata Szejnert. Warto przytoczyć znamienne słowa, wypowiedziane przez nagrodzoną: *„Książka jest potężną bronią. Bronią przeciwko zachłanności i nietolerancji. Pancerniki toną, czołgi wybuchają, a książka jest wieczna nawet jeśli została spalona na stosie. Książka jest wspólnym dziełem organizacji – dziełem autorów, wydawców, drukarzy, księgarzy bibliotekarzy oraz czytelników i broni się zawsze dzięki pomocy państwa i dalekowzrocznych instytucji społecznych. Targi książki organizowane w państwach, które cieszą się spokojem i w krajach, które*

*chronią demokrację, dają szansę, że te społeczeństwa będą rosły w siłę*¹. Kulminacyjnym momentem było symboliczne przecięcie wstęgi wraz z uroczystym wypowiedzeniem formuły: *Warszawskie Targi Książki uważam za otwarte*.

Fot. własna – Ceremonia otwarcia 9. WTK

Wydawcy, wystawcy, autorzy

Podczas tegorocznych WTK zaprezentowało się łącznie 802 wystawców z 33 krajów! (Afganistanu, Argentyny, Austrii, Bangladeszu, Belgii, Białorusi, Brazylii, Bułgarii, Chile, Chin, Chorwacji, Czech, Francji, Gruzji, Hiszpanii, Holandii, Indii, Irlandii, Korei Południowej, Kostaryki, Litwy, Niemiec, Peru, Polski, Rosji, Rumunii, Stanów Zjednoczonych, Szwajcarii, Tajwanu, Ukrainy, Węgier, Wielkiej Brytanii i Włoch). W roli honorowego gościa wystąpiła Francja.

Do przestrzennie największych, wystawienniczych ekspozycji z bogatą ofertą tytułową zaliczyć należy stoiska tak znaczących, wydawniczych podmiotów jak: BOSZ, Dom Wydawniczy REBIS, Helion, Nasza Księgarnia, Prószyński i S-ka, SQN, Wydawnictwa Naukowe PWN / Azymut, Wydawnictwo Literackie i Znak. Warto też wyróżnić w tej kategorii dystrybutorów: Firmę Księgarską Olesiejuk, Merlin.pl i Nieprzeczytane.pl. Okazale prezentowały się zbiorcze ekspozycje wydawców niemieckich, francuskich i chińskich. Za równie interesującą uznać należy ofertę przedstawioną przez wydawnictwa: Czytelnik, In Rock, Książkowe Klimaty, Marginesy, Muza, Oficyna Wydawnicza Rytm, Sonia Draga, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Noir sur Blanc, Wielka Litera. Tradycyjnie na stanowisku firmy Pocktbook można było zapoznać się z ofertą popularnych tej marki czytników e-booków (włącznie z najnowszym modelem InkPad 3 o przekątnej 7,8 cala!). Audiobooki były z kolei prezentowane przez Bibliotekę Akustyczną i Storytel.

W wydzielonej przestrzeni Targów Książki Akademickiej i Naukowej ACADEMIA zaprezentowali się wydawcy akademicki i naukowcy, m.in. Ośrodek Karta, Wydawnictwa Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, Wydawnictwa Komunikacji i Łączności, Wydawnictwo Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Wydawnictwo Dialog, wydawnictwo KABE Krosno, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Wydawnictwo Naukowe SUB LUPA, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu

¹ Wypowiedź Małgorzaty Szejnert podczas ceremonii otwarcia 9. Warszawskich Targów Książki, 17 maja 2018 r.

im. Adama Mickiewicza, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Wydawnictwo Politechniki Łódzkiej, Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, Wydawnictwo WNT i Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie.

Fot. własna – Stoisko wydawnictwa MUZA

Strefa Kultury Górskiej skupiła wydawców osobliwych treści, takich jak m.in.: Annapurna, Górski Magazyn Sportowy, Taternik, Tatrzański Park Narodowy, czy Wydawnictwo Góry. W ramach Festiwalu Komiksowa Warszawa wydawniczą ofertę prezentowały m.in.: Atom Comics, Egmont Komiksy, Fundacja Animacja, Gildia.pl, Polishcomicart.pl, Timof Comics, Polskie Stowarzyszenie Komiksowe i Wydawnictwo Komiksowe. Jak co roku na WTK silnie reprezentowany był segment książek i gier dla dzieci (m.in.: Adamada, Abino, Art. and Play, Bajka, Egmont, Hipokampus, Smart Books, Entliczek, Jaguar). Bibliofile i amatorzy książek z tzw. wtórnego obiegu mogli zapoznać się z tytułami, oferowanymi przez antykwariaty (Antika, Antykwariat Grochowski, Książka dla Każdego, Kwadryga, Na Poziomie, Na Tamce, Piotruś Pan, Unikat Books, Waw.pl).

Fot. własna – Z laureatką Booker'a

Trudno wyobrazić sobie WTK bez obecności... autorów! W tym roku w oficjalnym programie targowym pojawiło się ponad tysiąc nazwisk ludzi związanych z szeroko postrzeganym światem kultury, literatury, mediów, nauki, polityki i sportu, w tym m.in.: Katarzyna Bonda, prof. Jerzy Bralczyk, Wojciech Chmielarz, Aleksander Doba, Lejb Fogelman, Jacek Gmoch, Katarzyna Grochola, Józef Hen, Mirosław Hermaszewski, Małgorzata i Michał Kuźmińscy, prof. Ewa Łętowska, Zygmunt Miłoszewski, Marek Niedźwiedzki, Remigiusz Mróz, Łukasz Orbitowski, Beata Pawlikowska, Eustachy Rylski, Muniek Staszczuk, Olga Tokarczuk, Denis Urubko, Vincet V. Severski, Krzysztof Wielicki, Janusz Leon Wiśniewski. Obecni byli również znani i popularni autorzy zagraniczni, m.in.: Robin Cook, Fernando Aramburu, Orhan Pamuk i Phillip Zimbardo.

Nagrody, wyróżnienia, nominacje

W ramach WTK od wielu lat przyznaje się liczne nagrody przedstawicielom branży wydawniczej, księgarskiej i bibliotekarskiej. Tegoroczną nowością było rozszerzenie formuły przyznawania statuetki Ikara 2018. Poza wzmiankowanym już trofeum dla najlepszego twórcy przyznano również nagrody w innych kategoriach: prezesowi wydawnictwa Iskry Wiesławowi Uchańskiemu (dla najlepszego wydawcy), wydawnictwu Dwie Siostry za Bologna Prize for the Children's Publisher of the Year (forma uznania dla międzynarodowego sukcesu), Miejskiej Bibliotece Publicznej w Sopocie (kategoria – bibliotekarstwo), dziennikarzowi Michałowi Nogasiowi i Janowi Rodzeniowi z Warszawskiego Klubu Księgarza (za popularyzację czytelnictwa).

W konkursie na plakat 9. WTK, adresowanym do studentów Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, zwyciężyła praca Tomasza Stelmaskiego. Dwa równorzędne wyróżnienia przyznano Piotrowi Trusikowi i Tomaszowi Stelmaskiemu, dostrzeżono również wartość prac Zofii Kofty i Izabeli Lewkowicz.

Medale Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek otrzymali: Batia Gilad, prof. Edyta Gruszczyk-Kolczyńska, prof. Maciej Buszewicz i Rafał Marszałek, natomiast honorowy medal PTWK przypadł małżeństwu grafików – Aleksandrze i Danielowi Mizielińskim. Ta sama instytucja przyznała również nagrody za najpiękniejsze edycje książkowe roku ubiegłego, którymi okazały się: w kategorii – literatura piękna: *Poemat filozofujący* Edy Ostrowskiej (Wydawnictwo Episteme), *Yiddishland. Pieśni jidysz* z kolekcji Andre Ochodlo (Słowo/Obraz/Terytoria); w kategorii – książki naukowe i popularnonaukowe z humanistyki: *O koniach wschodnich i wywodzących się z ras orientalnych* Waclawa Seweryna Rzewuskiego (Biblioteka Narodowa); w kategorii – książki dla dzieci i młodzieży: *W morze* Piotra Karskiego (Wydawnictwo Dwie Siostry); w kategorii – album: *f / 5.6* Bogdana Dziworskiego (Studio Migawka); w kategorii – katalogi, wydawnictwa bibliofilskie i inne: Oskar Zięta, Anna Śliwa i Izabela Bokoz (Muzeum Miasta Gdyni). W pozostałych kategoriach – książki matematyczne, przyrodnicze i techniczne oraz podręczniki, materiały edukacyjne i szkoleniowe nagroda nie została przyznana. Wśród słowników, encyklopedii, leksykonów i poradników wyróżniono natomiast pracę zbiorową *Druga sąsiedzka książka kucharska* (Instytut Kultury Miejskiej, Gdańsk).

Wśród tegorocznych zdobywców nagrody Magellana, ustanowionej przez Magazyn Literacki Książki, znaleźli się: Lechosław Herz (nagroda specjalna), Wydawnictwo Arkady – za publikacje: *Leksykon zabytków architektury Kresów południowo-wschodnich* oraz *Leksykon zabytków architektury Kresów północno-*

wschodnich autorstwa Magdy i Mirka Osip-Pokrywków (wydarzenie roku). Nagrodami w pozostałych kategoriach uhonorowano następujące publikacje: *Chiny. Smocze imperium* Krzysztofa Dopieraty (Bezdroża) i *Iran nowoczesnych ajatollahów* Zbigniewa Mielczarka (Sorus) – przewodnik tekstowy; *Tajlandia. Przewodnik 3w1* Katarzyny Byrtek (ExpressMap Polska) – przewodnik ilustrowany; *Miasta do góry nogami* Joanny Lamparskiej i Piotra Kałuży (Burda Książki) – przewodnik dla aktywnych; *TREK, Od marzenia do przygody* Mateusza Waligóry (Agora) – poradnik podróżniczy; *Okolice Białegostoku. Narwiański Park Narodowy, Puszcza Knyszyńska* (ExpressMap Polska) – mapa i plan turystyczny; *Zanzibar – wyspa skarbów. Opowieści ze świata Suahili* Beaty Lewandowskiej-Kaftan (Edipresse Książki), *Pod ciemną skórą Filipin* Tomasa Owsianego (Muza), *I cóż, że o Szwecji* Natalii Kołaczek (Wydawnictwo Poznańskie) – książka podróżnicza; *Tu byłem. Tony Halik* Mirosława Wlekłego (Agora), *Hajstry. Krajobraz bocznych dróg* Adama Robińskiego (Czarne) – książka reportażowa; *Doba na oceanie. Jak przepłynąć Atlantycką kajakiem?* Agaty Loth-Ignaciuk z rysunkami Bartłomieja Ignaciuka (Druganoga) – przewodnik dla dzieci; *Italia do zjedzenia* Bartka Kieżuna (Buchmann) – przewodnik kulinarny.

Fot. własna – Wręczenie nagród ACADEMIA

Przyznano również nagrody pieniężne za wybitne publikacje naukowe i akademickie (ACADEMIA 2018). Za najlepszą uznano publikację Jacka Friedricha *Walka obrazów. Przedstawienia wobec idei w Wolnym Mieście Gdańsku* (Fundacja Terytoria Książki, Gdańsk). W kategorii nauk społecznych i humanistycznych uhonorowano Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu za pracę *Bolesław Chrobry – lew ryczący* autorstwa prof. Przemysława Urbańczyka. Z kolei w zakresie nauk technicznych i ścisłych za najlepszą uznano książkę *AutoCAD 2018 PL* Andrzeja Piconia (Helion). Wśród wielu wyróżnionych warto również wymienić m.in.: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (*Biblioteki Uniwersyteckie w Niemczech w epoce cyfrowej. Ciągłość i zmiana* Joanny Chudzik); Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego (*S jak Śląsk – Super bohaterowie po śląsku* Marka Głowackiego); Wydawnictwo Akademickie Dialog (*Społeczność arabska w Polsce. Stara i nowa diaspora* Mustafy Switata); Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. M. Kopernika (*Dzieła zebrane. Nowe wydanie pod redakcją naukową Mirosława Strzyżewskiego*) i Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego (*Mechanika techniczna dla inżynierów* Józefa Kubika i Janusza Mielniczuka).

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich przyznało Nagrody im. Adama Łysakowskiego w kilku kategoriach. Za najlepszą pracę o charakterze teoretycznym, metodologicznym i źródłowym uznano *Encyklopedię książki* pod redakcją Anny Żbikowskiej-Migoń i Marty Skalskiej-Zlat (Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego); najlepszą publikacją dokumentacyjno-informacyjną okazała się pozycja *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich: przeszłość i teraźniejszość 1917-2017* pod redakcją Jadwigi Koniecznej (Wydawnictwo SBP); spośród podręczników akademickich wybrano *Język haseł przedmiotowych Biblioteki Narodowej: od analizy dokumentu do opisu przedmiotowego* autorstwa Bartłomieja Włodarczyka i Jadwigi Woźniak-Kasperek (Wydawnictwo SBP); doceniono również praktyczno-wdrożeniowe walory książki Małgorzaty Guz-Centner *U progu czytelnictwa. Zainteresowania książką i przygotowanie czytelnicze dzieci sześcioletnich w ujęciu temporalnym* (Wydawnictwo Uniwersytetu i. Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin).

Ponadto przyznano trzy nagrody Mistrza Promocji Czytelnictwa 2017 w kolejności odpowiednio: Powiatowej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Bochni, Bibliotece Miejskiej w Bytowie i Bibliotece Szkolnej Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. Z. Herberta w Trzebiatowie. Wyróżnienia trafiły do: Biblioteki Publicznej w dzielnicy Ochota Miasta Stołecznego Warszawy, Gminnej Biblioteki Publicznej w Świerklańcu, Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej im. C.K. Norwida w Goleniowie, Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. KEN w Warszawie i Sądeckiej Biblioteki Publicznej im. J. Szujskiego w Nowym Sączu. Za najlepszego Bibliotekarza minionego roku uznano Cecylię Judek, drugie miejsce zajęła Jolanta Janiec, trzecie nagrodę otrzymała Małgorzata Sońska. Największe uznanie w rankingu internautów uzyskała Wiesława Janina Sobiech, a w rankingu struktur SBP Joanna Golczyk.

Nagrodę im. Jerzego Skowronka otrzymał prof. Wiesław Walkiewicz, autor dzieła *Słowiarszczyzna Południowa. Między przeszłością a przyszłością* (Wydawnictwo SGGW). Specjalne wyróżnienie trafiło do prof. Makoto Hayasakiego za wybitne osiągnięcia w studiach nad historią Polski w czasach nowożytnych. Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT przyznała nagrody Technicus: za najlepszą książkę o charakterze historycznym uznano *Teorię i praktykę planowania przestrzennego. Urbanistykę Europy* Jana Macieja Chmielewskiego (Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej); najlepszym poradnikiem technicznym okazała się publikacja: *BIM w praktyce. Standardy, Wdrożenie. Case Study* (Wydawnictwo Naukowe PWN).

W rankingu Polskich Drukarń Dziełowych pierwsze miejsce przypadło firmie ABEDIK z Poznania; drugie Drukarni Wydawniczej im. W.L. Anczyca z Krakowa i Druk-Intro z Inowrocławia; laureatem trzeciej nagrody został POZKAL również z Inowrocławia. Za najlepszą dziełową drukarnię cyfrową uznano... inowrocławski Totem.com.pl.

Lew Hieronima Stowarzyszenia Tłumaczy Literatury trafił do Wydawnictwa Karakter, nagrodą specjalną uhonorowano Bożenę Dudko. Laureatką Nagrody im. R. Kapuścińskiego za najlepszy reportaż literacki została Anna Bikont, autorka książki: *Sandlerowa. W ukryciu* (Czarne). W drugiej z kategorii – dla najlepszego tłumacza – nagrodę przyznano Sergiuszowi Kowalskiemu za polski przekład Bena Rawlence'a. *Miasto cieni. Największy obóz dla uchodźców* (Czarne). Kapituła miesięcznika Nowa Fantastyka na Książkę Roku wybrała *Problem trzech ciał/Ciemny las* Cixin Liu (Rebis), nagrodę Reflektor otrzymała Agnieszka Hałas.

Przyznano też liczne nominacje. Do Literackiej Nagrody NIKE nominowano następujące pozycje: Anna Bikont – *Sendlerowa. W ukryciu* (Czarne), Wojciech Bonowicz – *Druga ręka* (Znak), Martyna Bunda – *Nieczułość* (Wydawnictwo Literackie), Anna Cieplak – *Lata powyżej zera* (Znak Literanova), Andrzej Dybczak – *Pan wszystkich krów* (Nisza), Olga Gitkiewicz – *Nie hańbi!* (Dowody na Istnienie), Weronika Gogola – *Po trochu* (Książkowe Klimaty), Mikołaj Grynberg – *Rejwach* (Nisza), Jerzy Kronhold – *Stance* (Convivo), Ewa Lipska – *Pamięć operacyjna* (Wydawnictwo Literackie), Renata Lis – *Lesbos* (Sic!), Andrzej Mencwel – *Toast na progu* (Wydawnictwo Literackie), Jarosław Mikołajewski – *Terremoto* (Dowody na Istnienie), Robert Rient – *Duchy Jeremiego* (Wielka Litera), Remigiusz Rzyński – *Foucault w Warszawie* (Dowody na Istnienie), Paweł Sołtys – *Mikrotyki* (Czarne), Klementyna Suchanow – *Gombrowicz. Ja, geniusz* (Czarne), Marcin Wicha – *Rzeczy, których nie wyrzuciłem* (Karakter), Michał Witkowski – *Wymazane* (Znak Literanova), Adam Zagajewski – *Poezja dla początkujących* (Fundacja Zeszytów Literackich). Z kolei do Ogólnopolskiej Nagrody Literackiej dla Autorki Gryfia nominowano: Martynę Bundę – *Nieczułość* (Wydawnictwo Literackie), Patrycję Gryciuk – *Trzy godziny ciszy* (Czwarta Strona), Weronikę Gogolę – *Po trochu* (Książkowe Klimaty), Monikę Piątkowską – *Prus. Śledztwo biograficzne* (Znak) i Katarzynę Wężyk – *Kanada. Ulubiony kraj świata* (Agora).

Warto wymienić również nominowanych do Nagrody im. Janusza Zajdla za 2017 rok: w kategorii powieść: Annę Kańtoch – *Niepełnia* (Powergraph), Rafała Kosika – *Różaniec* (Powergraph), Martę Krajewską – *Zaszyj oczy wilkom* (Genius Creations), Pawła Majkę – *Wojny przestrzeni* (Genius Creations), Artura Olchowy – *Czarownica nad kałużą* (Genius Creations); w kategorii opowiadanie: Leszka Bigosa – *Ecce Homo* (Dawida Cieślę – *Diabolus ex Machina*, Martę Kisiel – *Szaławiła*, Magdalenę Kucenty – *#Eudajmonia* i Przemysława Zańkę – *Chwała*. Do Nagrody Literackiej Miasta Stołecznego Warszawy nominowano: Jakuba Żulczyka – *Wzgórze psów* (Świat Książki), Adama Robińskiego – *Hajstry. Krajobraz bocznych dróg* (czarne) i Andrzeja Mencwela – *Toast na progu* (Wydawnictwo Literackie).

Panele dyskusyjne, wydarzenia towarzyszące

Pobyty na WTK były również okazją do uczestnictwa w wielu ciekawych prezentacjach i dyskusjach. Podczas spotkania z ABE-IPS zaprezentowano system zakupu książek Evidence Based Acquisition (Cambridge University Press), referencyjne bazy danych McGraw-Hill Education oraz system elektronicznej dystrybucji dla klientów akademickich OUP Journals and Online Products (Oxford University Press). O niezwykle istotnej roli informacji w biznesie wydawniczym przekonywali przedstawiciele podmiotów pozyskujących dane z rynku książki – Paul Kloda (MVB) i Renek Mendruń (NBR). Wydawcy funkcjonujący na rynkach zachodnich od wielu lat wykorzystują dane z bibliotek i księgarń, pozwalające precyzyjnie zaplanować nakład i/lub dodruk, a także przeanalizować preferencje zakupowe i czytelnicze nabywców. Gromadzą je powołane w tym celu firmy, m.in. Marketing Und Verlagsservice des Buchhandels GmbH i Nielsen Book Research. Pierwszy z podmiotów funkcjonuje od 45 lat, udostępniając codziennie informacje o 35 tys. nowych tytułów. Są one kompleksowo przekazywane przez niemiecką Bibliotekę Narodową, samych wydawców oraz księgarnie, podlegając późniejszym zabiegom standaryzacji, normalizacji i konsolidacji. Drugi, obecny w kilkudziesięciu krajach

umożliwia swoim klientom kontrolę sprzedaży książek na podstawie paragonów fiskalnych. W polskich warunkach testuje się obecnie system Nielsen BokScan z udziałem wiodących sieci księgarskich i marketów.

Ciekawą koncepcję platformy Buuki.pl skierowanej do księgarzy, czytelników i wydawców, omówił dr Jan Lus z Domu Księgarskiego MUL w Pile. Istotą projektu jest tworzenie i aktualizacja bazy książek dostępnych w stacjonarnych, niezależnych księgarniach. Proponowane rozwiązanie daje możliwość stworzenia efektywnego kanału dystrybucji książek i analizy sprzedaży zwłaszcza niszowych wydawnictw. Deklarowana funkcjonalność systemu to m.in.: zakupy online, personalizacja doboru literatury, lokalizacja księgarń i rekomendacje zakupowe dostosowane do profilu klienta. Projekt znajduje się w fazie rozwoju, aktualnie baza zawiera 50 tys. książek dostępnych w 40 księgarniach na terenie całego kraju.

Kristof Zorde, właściciel i prezes zarządu BookBook zaprezentował strategię biznesową sieci księgarskiej powstałej na zrębach wieloletniej działalności Domu Książki. W następstwie przemian prywatyzacyjnych i kapitałowych powstała sieć punktów sprzedaży wraz ze sklepem internetowym. Jej współudziałowcami są wydawnictwa (Czarna Owca, Helion, Prószyński Media, Publicat, Rebis, Zysk i S-ka) oraz hurtownia książek Super Siódemka. O swoich biznesowych doświadczeniach opowiadali również przedstawiciele niezależnego rynku wydawców i księgarzy niemieckich: Jorg Sundermeier (Verbrecher Verlag) i David Mesche (Bookbox).

Firma Script Studio, zajmująca się analizą rynku wydawniczego na potrzeby stacji telewizyjnych, zorganizowała panel pt. *Książka na ekranie. Współpraca między rynkiem wydawniczym i filmowym w Polsce. Diagnoza, problemy i pomysły na zmiany*, podczas którego zwrócono uwagę na potrzebę integracji rodzimego świata filmu z rodzimym światem książki, celem realizacji zdecydowanie większej liczby ekranizacji niż dotychczas. Filmowy (serialowy) scenariusz oparty na treści książki to nie tylko zachodni standard, ale i większa pewność na zdobycie sukcesu i szerszej widowni (kinomanów jak i czytelników). Autorzy książek mają zwykle większe, warsztatowe doświadczenie w literackim modelowaniu świata przedstawionego, kreowania bohaterów i wątków sytuacyjnych niż twórcy scenariuszy. Filmowcy często argumentują trudność przełożenia dzieła literackiego na język filmu i związane z tym koszty. Okazuje się jednak, że w przestrzeni mediów elektronicznych coraz więcej platform (np. popularny Netflix) podejmuje się tworzenia własnych produkcji filmowych, opartych na literackiej kanwie. To wyraźny sygnał dla rynku filmowego w Polsce o nowych trendach i konkurencyjnych zachowaniach. Szczególną okazją do kontynuowania rozważań były spotkania twórcami i literatami: Joanną Bator, Magdaleną Cielecką, Mariuszem Palejem i Magdaleną Nieć.

Warto wspomnieć o debacie, poświęconej bibliotekom przyszłości, z udziałem dyrektorów warszawskich bibliotek. Zdaniem jej uczestników nowoczesna biblioteka powinna przede wszystkim promować twórców, budować na wielu poziomach aktywność kulturową, a także zapewniać rozrywkę czytelnikom niezależnie od wieku i pochodzenia. Promowanie literatury i czytelnictwa może przybierać różne formy, nie należy jednak ograniczać się wyłącznie do wykorzystywania w tej materii nowych technologii i multimediiów, które i tak dominują w świecie kultury i informacji. Według Joanny Widykowskiej (Zaczytani.org) najbardziej liczy się pierwszy, rzeczywisty kontakt z książką. O tym, jak ważna w tej kwestii jest rola rodziców, przekonywali autorzy zainicjowanej przez Instytut Książki pro-czytelniczej akcji, polegającej na wysyłaniu do

zainteresowanych tzw. startbook'a (pakietu zawierającego książkę *Pierwsze wiersze dla...* z wybranymi tekstami dla dzieci autorstwa m.in. Jana Brzechwy, Juliana Tuwima i Joanny Papuzińskiej, poradnik dla rodziców i broszurę edukacyjną). Z kolei Anna Czernow (iBby) zachęcała dorosłych do lektury książek dla młodzieży, celem pełniejszego zrozumienia ich wewnętrznego świata oraz języka, którym się posługują.

Anna Brzezińska, mediewistka i autorka książki *Córki Wawelu. Opowieść o Jagiellońskich Królowiach* w interesujący sposób przybliżyła najmłodszym czytelnikom zasady i obyczaje panujące niegdyś na królewskim dworze. Maria Kulik, reprezentująca Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów KLANZA, dokonała prezentacji poradnika *Rozumienie świata. O pracy z książką i czytelnikiem*. Istotą metody KLANZA (związanej z pedagogiką zabawy) jest nieszablonowe, dynamiczne prowadzenie warsztatów w grupach czytelników przy wykorzystaniu m.in. zabaw integracyjnych (taniec, ruch), estetyki otoczenia - z głośnym czytaniem tekstu literackiego włącznie, dbając przy tym o komfort i indywidualne potrzeby oraz odczucia każdego z uczestników. Prezentowana książka jest zbiorem wieloletnich doświadczeń nauczycieli i bibliotekarzy szkolnych, zawiera też gotowe propozycje scenariuszy zajęć.

Wydawnictwo Literackie, obchodzące jubileusz 65-lecia istnienia, zaprezentowało historię firmy mieszczącej się w słynnym, krakowskim Domu pod Globusem, w którym przebywali i tworzyli niegdyś słynni pisarze. Przedstawiona została bieżąca oferta wydawnicza oraz zapowiedzi i plany na przyszłość. Sporo czasu poświęcono również segmentowi literatury dla dzieci i współpracy z bibliotekami. Kanapa Literacka stała się miejscem interesującej rozmowy o zmarłym w ubiegłym roku Januszu Głowackim w towarzystwie jego przyjaciół.

Fot. własna – Promocja albumu Polska 100 lat

W związku z rocznicą 100-lecia odzyskania przez Polskę Niepodległości zaplanowano szereg wydarzeń towarzyszących. Odbyła się uroczysta promocja Albumu *Polska 100 lat* (BOSZ) z udziałem dyrektora wydawnictwa Bogdana Szymanika, szefa Rady Programowej projektu prof. Michała Kleibera oraz współautorów dodatkowego tomu 39 esejów, prezentujących minione stulecie z perspektywy historycznej, politycznej, gospodarczej i kulturowej, m.in.: Marka Belki, Jerzego Bralczyka, Andrzeja Mencwela, i Witolda M. Orłowskiego. Autorzy odpowiedzialni za merytoryczną redakcję i opracowanie poszczególnych części publikacji scharakteryzowali tezy zawarte w dziele. Warto odnotować, że w przygotowaniu poszczególnych esejów

czynnie uczestniczyli: Andrzej Chwalba, Andrzej Friszke, prof. Jan Miodek, prof. Janusz Skalski, prof. Jarosław Włodarczyk, prof. Ryszard Bugaj, prof. Tadeusz Lubelski i Wiesław Myśliwski. Odrębne spotkania tematyczne z poszczególnymi autorami tej edycji miały miejsce również na Kanapie Literackiej (m.in. *Polska 100 lat – inicjatywa obywatelska na stulecie niepodległości Polski, 100 lat bezpieczeństwa Polski, Społeczeństwo. Kultura, język, literatura*). Ponadto należy wspomnieć o innych wydarzeniach: prezentacji *Niepodległość udomowiona. 100 lat polskiego designu* (analiza kierunków rozwoju sztuki użytkowej i wzornictwa), lekcji *Ojczyzna na pięciolinii* (prezentacja najpopularniejszych pieśni patriotycznych skierowana do najmłodszych), warsztatach *Zwyczajna Niepodległa. Przegląd zasobów cyfrowej Biblioteki Narodowej* (prezentacja wybranej kolekcji zbiorów dostępnych w serwisie Polona.pl), czy wykładzie *Różne oblicza niepodległości* (charakterystyka rozwoju państwa polskiego w sferze gospodarczej, politycznej, administracyjnej i symbolicznej).

W targowej przestrzeni zaaranżowano strefy tematyczne: kultury górskiej (z udziałem Krzysztofa Wielickiego i Denisa Urubko), kryminału (w spotkaniach udział wzięli m.in.: Katarzyna Bonda, Vincent V. Severski, Remigiusz Mróz; odbyła się również uroczysta Gala Złoty Pocisk), popkultury (m.in. spotkanie z twórcami filmów *53 wojny, Jeszcze dzień życia i Czuwaj*) i fantastyki (z udziałem m.in.: Jacka Łukawskiego, Rafała Kosika i Sylwii Chutnik). W ramach Festiwalu Komiksowa Warszawa odbywały się liczne spotkania i warsztaty z popularnymi przedstawicielami tego gatunku. Nie zabrakło też okolicznościowych wystaw (m.in. *Janusz Głowacki w Nowym Jorku, Piraci, piratki, księżniczki i czarodzieje*, fotografie o tematyce górskiej, plakaty promujące WTK). Po raz pierwszy udostępniono salę kinową, w której prezentowano liczne filmy i dokumenty o tematyce górskiej (np. *Pod ciężarem wolności, Last Honey Hunter, Like a Wolf*). Na płycie stadionu zorganizowano strefę MeetPoint, gdzie odbywały się spotkania z youtuber'ami i miłośnikami e-sportu. Najlepsi polscy gracze mogli zmierzyć się w widowiskowych rozgrywkach, prezentowanych i komentowanych „na żywo” dla szerszej publiczności.

Fot. własna – Strefa MeetPoint

Targi odbywały się równolegle w Internecie, za pośrednictwem Wirtualnych Targów Książki, dając tym samym możliwość zapoznania się z ofertą wystawców i realizacji zamówień w trybie online. Każdy użytkownik dedykowanej aplikacji, pobranej i zainstalowanej na mobilnym urządzeniu, otrzymywał dostęp do bieżących informacji, listy wystawców oraz programu targowego, co z pewnością ułatwiało zaplanowanie pobytu w

szczegółach. Trudno wspomnieć o wszystkich atrakcjach, przygotowanych dla odwiedzających tegoroczne WTK. Czytelnicy mogli skorzystać z atrakcyjnych rabatów na zakup książek bezpośrednio na stosikach wydawców i nabyć „końcówki serii” po okazyjnej cenie. Popularnością cieszyła się cykliczna już akcja „Książka za książkę”, polegająca na dobrowolnym przekazaniu zbędnych egzemplarzy i odbiorze w zamian kodów rabatowych, uprawniających do pobrania z serwisu Publio.pl bezpłatnych ebooków. Dla najbardziej kreatywnych osób przygotowano konkursy, których stawką były czytniki ebooków i książki (Publio, Pocketook, Nexto). Zorganizowano również wymianę książki na książkę („Z półki na półkę”), a w strefie zajmowanej przez Merlin.pl można było samodzielnie zrobić sobie pamiątkową, targową fotkę i zrelaksować się z książką przy aromatycznej kawie.

Fot. własna – Strefa relaksu Merlin.pl

Na zakończenie

Czas wolny spędzony z książką (i nie tylko!) na Stadionie Narodowym z uznać należy za niezwykle udany. Imponująca reprezentacja wydawców z różnych zakątków świata; liczne spotkania z autorami, specjalizującymi się w różnych, literackich konkurencjach; książka na wyciągnięcie ręki, udział w branżowych spotkaniach to tylko niektóre z argumentów przemawiających za sensownością bywania na WTK. Organizatorzy podkreślają w tym roku rekordową frekwencję – 83,5 tys. czytelników, 1300 gości branżowych, 830 przedstawicieli mediów, 700 blogerów i 9 tys. najmłodszych (ostatnie dane uwzględniają grupy zorganizowane)! Dziwić może tylko, że bibliotekarze w czasie ostatnich dwóch targowych dni mogli odwiedzić targi jedynie za okazaniem wykupionego biletu wstępu (fakt znany od lat, na szczęście obcy organizatorom targów w Krakowie). Przytoczone statystyki, specyfika samego przedsięwzięcia i miejsce organizacji pozwala na określenie je mianem... książkowego Mundialu. To ważne, by czytanie było wciąż atrakcyjną, intelektualną konkurencją, uprawianą przez coraz większe grono sympatyków książki. Kolejne WTK już tylko za rok (to nie jedyna przewaga nad piłkarskim Mundialem)!